פה: אלו הן הנחנקין פרק עשירי סנהדרין

שיכול הואיל וחייב במכה כו'. הוי מלי למימר הואיל וכתיב בעמך כדאמר לעיל במקויים שבעמך: **ומה** מכה **אביו** כו'. ואם תאמר מה למכה שכן בחנק תאמר במקלל דבסקילה וי"ל דהיא גופה ילפינן הסמא דמכה אביו בסקילה מקל וחומר ממקלל ומיהו קשה לבסוף דיליף דמקלל לאחר מיתה חייב נילף ליה שלא נעשה בו שלא בעמך כבעמך ממקלל דחייב ביה לאחר מיתה ומכה פטור דבעינן נפש כדדרשינן לעיל (דף פד:) עד דעביד תבורה: **איש** איש מה תלמוד לומר איש איש. פירשתי שלהי פ' ד' מיתות (לעיל דף סו. ד"ה לרבות): **ושורו** בישראל. לאו לגמרי כישראל דשור של ישראל שנגח לשור של כותי פטור משום דקנסינן להו כדאמר בריש פ' ד' וה' (ב"ק דף לז:) ומיהו לגבי הכי הוי כישראל דשור של כותי שנגח לשור של ישראל תם משלם חצי נזק ומועד נזק שלם ושור של עובד כוכבים שנגח לשור של ישראל כין תם כין מועד משלם נזק שלם: **עד** שיבנימנו לרשותו. משום דכתיב ונמצא בידו ואע"ג דבפ"ק דבכא מציעא (דף י:) גבי גט וגניבה מצרכינן תרי קראי לרבויי לידו לאו דווקא הוא הדין גנו אצילו קרפיפו דלמא כאן נמי יש שוס ריבוי ואפשר דאם הגביהו אפילו ברשות בעלים חייב כדאשכחן גבי גניבה בפרק מרובה (ב"ק דף עט: ושם) דתנן היה מושכו ויוצא בו' אי נמי הכא דפטור ר' שמעון מברו לקרובים דבעינן שיוצאנו ברשות אחיו כ"ש דברשות בעלים לא מהני כלל: מומצא

מידי דהוה לאחר מיתה מאי הוה עלה [6]אמר רבה בר רב הונא וכן תנא דבי רבי ישמעאל [a]לכל אין הבן נעשה שליח לאביו להכותו ולקללו [2]חוץ ממסית שהרי אמרה תורה [1]לא תחמול ולא תכסה עליו: **מתני'** [3]המכה אביו ואמו אינו חייב עד שיעשה בהן חבורה זה חומר במקלל מבמכה [4]שהמקלל לאחר מיתה חייב [5]והמכה לאחר מיתה פטור: **גמ'** ת"ר [2]אביו ואמו קלל לאחר מיתה שיכול הואיל וחייב במכה וחייב במקלל מה מכה אינו חייב אלא מחיים אף המקלל אינו חייב אלא מחיים ועוד ק"ו ומה מכה שעשה בו שלא בעמך כבעמך לא חייב בו לאחר מיתה מקלל שלא עשה בו שלא בעמך כבעמך אינו דין שלא חייב בו לאחר מיתה ת"ל אביו ואמו קלל לאחר מיתה הניחא לר' יונתן דמייתר ליה קרא אביו ואמו [6] אלא לר' יאשיה מאי איכא למימר [7]דתניא [2]איש איש מה ת"ל איש איש [7]לרבות בת טומטום ואנדרוגינוס אשר יקלל את אביו ואת אמו [8]אין לי אלא אביו ואמו אביו שלא אמו אמו שלא אביו מניין ת"ל אביו ואמו קלל אביו קלל אמו קלל דברי ר' יאשיה ר' יונתן אומר משמע שניהן כאחד ומשמע אחד ואחד בפני עצמו [9]עד שיפרט לך הכתוב יחדיו מנא ליה נפקא ליה [3]מומקלל אביו ואמו מות יומת ואידך ההוא מיבעי ליה לרבות בת טומטום ואנדרוגינוס ותיפוק ליה מאיש איש [10]דברה תורה כלשון בני אדם וליתני חומר במכה מבמקלל שהמכה עשה בו שלא בעמך כבעמך משא"כ במקלל קסבר [11]מקשינן הכאה לקללה לימא הני תנאי כהני תנאי דתני חדא כותי אתה מצווה על הכאתו ואי אתה מצווה על קללתו ותניא אידך אי אתה מצווה לא על קללתו ולא על הכאתו סברוה דכולי עלמא כותים גירי אמת הן מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר מקשינן הכאה לקללה ומר סבר [12]לא מקשינן הכאה לקללה לא דס"ע לא מקשינן הכאה לקללה והכא בהא קמיפלגי מר סבר כותים גירי אמת הן ומר סבר [13]כותים גירי אריות הן אי הכי היינו דקתני עלה ושורו בישראל אלא שמע מינה בהיקישא פליגי ש"מ: **מתני'** [14]הגונב נפש מישראל אינו חייב עד שיכניסנו לרשותו רבי יהודה אומר עד שיכניסנו לרשותו וישתמש בו שנאמר [4]והתעמר בו ומכרו הגונב את בנו רבי ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה מחייב וחכמים [15]פוטרין גנב מי שחציו עבד וחציו בן חורין ר' יהודה מחייב וחכמים פוטרין: **גמ'** ותנא קמא לא בעי עימור א"ר אחא בריה דרבא [16]עימור פחות משוה פרוטה איכא בינייהו [17]בעי ר' ירמיה גנבו ומכרו ישן מהו [2]מכר אשה לעוברה מהו יש דרך עימור בכך או אין דרך עימור בכך ותיפוק ליה דליכא עימור כלל לא צריכא ישן דזגא עליה אשה דאוקמא באפי זיקא דרך עימור בכך או [3]אין דרך עימור בכך מאי תיקו ת"ר [4]כי ימצא איש גונב נפש מאחיו אין לי אלא איש שגנב אשה מניין ת"ל [5]וגונב איש אין לי אלא איש שגנב בין אשה ובין איש ואשה שגנבה איש אשה שגנבה אשה מניין ת"ל ומת הגנב ההוא [6]מכל מקום תניא אידך [7]כי ימצא איש גונב נפש מאחיו אחד הגונב את האיש ואחד הגונב את האשה [8]ואחד גר ואחד עבד משוחרר וקטן חייב [9]גנבו ולא מכרו מכרו ועדיין ישנו ברשותו פטור מכרו לאביו או לאחיו או לאחד מן הקרובים חייב [10]הגונב את העבדים פטור

תני

דאוקמא כאפי זיקא. וכל כמה שהיא עבה מועיל יותר להגין כפני הרוח: **אין לי אלא אים.** כשהגנב אים: **וגונב אים.** שהגנב אים ולא אשה וקרא קמא דלא קפיד אגנבה למהוי אים דכתיב נפש הלכך אין לי אלא אים שגנב בין אים אשה דהיכא דגנב הוי אים כתוב גונב נפש ואשה שגנבה אים דכתיב וגונב אים וגונב אפילו אשה גונבת משמע: **הגנב מ"מ.** והתם דרשינן ליה בספרי (מצא כד ז) למעוטי גונב עבדים): **ועדיין ישנו ברשותו.** ברשות הגנב עלמא שעדיין לא הכניסו לגנב ברשותו: **פטור.** שהרי לא גנבו: **לאביו.** אביו של גנב: תני

עין משפט נר מצוה

יז א מיי' פי"ה מהל' ממרים הל' יד סמג לאוין רינו טוש"ע י"ד סי' רמז סעיף ה:
יח ב מיי' שם הלכה יד (וכרב אלפס עוד ביבמות פרק כ דף ה: וכמי גרס מון ממסית ומדיח שהרי אמרה תורה ומי וכו' ואיתא בשאילתות בלק ס"ס קלד מון ממסית ומדיח שהרי וכו'):
יט ג מיי' שם הלכה ה סמג שם טוש"ע שם סעיף ח בהגה"ה:
כ ד מיי' שם הלכה ח טוש"ע שם סעיף ח:
כא ה מיי' שם הלכה ה טוש"ע שם בהגה"ה:
כב ו מיי' שם הלכה ח (טוש"ע שם סעי' ח):
כג ז מיי' פ"ט מהלכות גניבה הלכה ב סמג לאוין קכד:
כד ח מיי' שם הלכה ה סמג שם:
כה ט מיי' שם הל' כ:
כו י מיי' שם הלכה ב:
כז כ ל מיי' שם הל' ד:
כח מ נ מיי' שם הל' ו:
כט ס מיי' שם הל' ג:
ל ע מיי' שם הלכה ו:

תורה אור השלם

1. לא תאבה לו ולא תשמע אליו ולא תחוס עינך עליו ולא תחמל ולא תכסה עליו:
דברים יג ט
2. כי איש איש אשר יקלל את אביו ואת אמו מות יומת אביו ואמו קלל דמיו בו:
ויקרא כ ט
3. ומקלל אביו ואמו מות יומת:
שמות כא יז
4. כי ימצא איש גנב נפש מאחיו מבני ישראל והתעמר בו ומכרו ומת הגנב ההוא ובערת הרע מקרבך:
דברים כד ז
5. וגנב איש ומכרו ונמצא בידו מות יומת:
שמות כא טז

מסורת הש"ס

מידי דהוה לאחר מיתה מאי הוה עלה [6]אמר רבה בר רב הונא וכן תנא דבי רבי ישמעאל [a]לכל אין הבן נעשה שליח לאביו להכותו ולקללו [2]חוץ ממסית שהרי אמרה תורה [1]לא תחמול ולא תכסה עליו: **מתני'** [3]המכה אביו ואמו אינו חייב עד שיעשה בהן חבורה זה חומר במקלל מבמכה [4]שהמקלל לאחר מיתה חייב [5]והמכה לאחר מיתה פטור: **גמ'** ת"ר [2]אביו ואמו קלל לאחר מיתה שיכול הואיל וחייב במכה וחייב במקלל מה מכה אינו חייב אלא מחיים אף המקלל אינו חייב אלא מחיים ועוד ק"ו ומה מכה שעשה בו שלא בעמך כבעמך לא חייב בו לאחר מיתה מקלל שלא עשה בו שלא בעמך כבעמך אינו דין שלא חייב בו לאחר מיתה ת"ל אביו ואמו קלל לאחר מיתה הניחא לר' יונתן דמייתר ליה קרא אביו ואמו [6] אלא לר' יאשיה מאי איכא למימר [7]דתניא [2]איש איש מה ת"ל איש איש [7]לרבות בת טומטום ואנדרוגינוס אשר יקלל את אביו ואת אמו [8]אין לי אלא אביו ואמו אביו שלא אמו אמו שלא אביו מניין ת"ל אביו ואמו קלל אביו קלל אמו קלל דברי ר' יאשיה ר' יונתן אומר משמע שניהן כאחד ומשמע אחד ואחד בפני עצמו [9]עד שיפרט לך הכתוב יחדיו מנא ליה נפקא ליה [3]מומקלל אביו ואמו מות יומת ואידך ההוא מיבעי ליה לרבות בת טומטום ואנדרוגינוס ותיפוק ליה מאיש איש [10]דברה תורה כלשון בני אדם וליתני חומר במכה מבמקלל שהמכה עשה בו שלא בעמך כבעמך משא"כ במקלל קסבר [11]מקשינן הכאה לקללה לימא הני תנאי כהני תנאי דתני חדא כותי אתה מצווה על הכאתו ואי אתה מצווה על קללתו ותניא אידך אי אתה מצווה לא על קללתו ולא על הכאתו סברוה דכולי עלמא כותים גירי אמת הן מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר מקשינן הכאה לקללה ומר סבר [12]לא מקשינן הכאה לקללה לא דס"ע לא מקשינן הכאה לקללה והכא בהא קמיפלגי מר סבר כותים גירי אמת הן ומר סבר [13]כותים גירי אריות הן אי הכי היינו דקתני עלה ושורו בישראל אלא שמע מינה בהיקישא פליגי ש"מ: **מתני'** [14]הגונב נפש מישראל אינו חייב עד שיכניסנו לרשותו רבי יהודה אומר עד שיכניסנו לרשותו וישתמש בו שנאמר [4]והתעמר בו ומכרו הגונב את בנו רבי ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה מחייב וחכמים [15]פוטרין גנב מי שחציו עבד וחציו בן חורין ר' יהודה מחייב וחכמים פוטרין: **גמ'** ותנא קמא לא בעי עימור א"ר אחא בריה דרבא [16]עימור פחות משוה פרוטה איכא בינייהו [17]בעי ר' ירמיה גנבו ומכרו ישן מהו [2]מכר אשה לעוברה מהו יש דרך עימור בכך או אין דרך עימור בכך ותיפוק ליה דליכא עימור כלל לא צריכא ישן דזגא עליה אשה דאוקמא באפי זיקא דרך עימור בכך או [3]אין דרך עימור בכך מאי תיקו ת"ר [4]כי ימצא איש גונב נפש מאחיו אין לי אלא איש שגנב אשה מניין ת"ל [5]וגונב איש אין לי אלא איש שגנב בין אשה ובין איש ואשה שגנבה איש אשה שגנבה אשה מניין ת"ל ומת הגנב ההוא [6]מכל מקום תניא אידך [7]כי ימצא איש גונב נפש מאחיו אחד הגונב את האיש ואחד הגונב את האשה [8]ואחד גר ואחד עבד משוחרר וקטן חייב [9]גנבו ולא מכרו מכרו ועדיין ישנו ברשותו פטור מכרו לאביו או לאחיו או לאחד מן הקרובים חייב [10]הגונב את העבדים פטור

[a] מכות יב., כ) [ובכ"מ סי' תקכ"ו אמכריח טעם דתמוה מקלל יותר ממכה מפני שבקללה ים היזק לאב לנשמתו], ד) [לעיל סו., ה) [שם] כ"מ לה: לט: שבועות כו. חולין עח.], ו) [יומא נז: מנחות ל: לח.], ז) [נכרתים לח: קידושין יז: וש"נ], ח) [יבמות קח.], ט) [מכות טו.], י) יבמות כד: כ"ק לח: נדה נ: חולין ג: קידושין עה.], כ) [תוספתא דב"ק פ"ח], ל) [נכרים כב.], מ) [שבועות כח.], נ) [כ"ק לז:], ס) [משפטים פרשה ה], ע) [בספרי שם: גינב גו'].

הגהות הב"ח

(א) גמ' אביו ואמו קלל אלא לר' יאשיה:

מוסף רש"י

לרבות בת. שקללה, או מיתשוש שקלל (לעיל סו.). אין לי אלא אביו ואמו. כאחד (שם) קלל שניהם (חולין עח.). אביו שלא אמו אמו שלא אביו. אחד מהם,מנין (שם). אביו קלל אמו קלל. כתחלתו שתן קללה לאחיו, כסופו שתן קללה לאחו (ב"מ צז.). ובעי"ז לעיל סו ושבועות כז (חולין עח.) למימרא דלו אלו לא אלו (חולין שם) אלו יאמיה לו לא הדר כתיב אביו ואמו קלל הוה אמינא דיש לקבל שניהן כאחד משמע (יומא ז.). משמע שניהן כאחד ומשמע אחד ואחד בפני עצמו. אביו ואמו משמע נמי לו אלו לו אלו (שם) מתחלת המקרא משמע אם אביו ואם (ל"ל לו אם) אמו, דאע"ג דרי"ש מוסיף על ענין ראשון, משמע נמי אחד מהם, עד שיפרט לך הכתוב יחדיו. כלומר שהוצרך לפרוט בכללאים שכתוב בו (דברים כב) לא תחרוש בשור ובחמור ופרט בו יחדיו, אלא תאמר אמור לחרוש בשור לבדו ובחמור לבדו, ואביו ואמו קלל דיפיאל בריש ליה ר' יונתן לרבות אם המקלל לאחר מיתה (לעיל סו. ובעי"ז ב"מ צה.). דברה תורה כלשון בני אדם. הכי משמעו בני אדם (נדרים ג.). לא מקשינן הכאה לקללה. לומר שכשם שאינו לוקה על קללתו, דכתיב בעמך. כך לא יקלה על הכאתו (מכות ט.). כותים גירי אריות הן. דכתיב בספר מלכים (ב' יז) וישלח ה' בהם את האריות, ותהגיינו כדכתיב בהם בגלות שומרון (ויחזקאל כד:) וכותים כתיבי בהם ריבא מלך אסור (אנשים) מכותה, ובלא תשיב שאר מקומות (ב"ק לח:) והרי הן כשאר עובדי כוכבים (קדושין עה.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com